

VIDÉKFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

Hamisítás az élelmiszerláncban, a határozott állami
fellépés szerepe az egészségügyi és gazdasági károk
elkerülése érdekében

dr. Kardeván Endre

élelmiszerlánc-felügyeleti és agrárigazgatási államtitkár

„Utánzás, Hamisítás... Hungarikumok” konferencia – 2010. november 18.

I. Élelmiszerek

II. Növényvédőszer

III. Állatgyógyászati készítmények

IV. Információk

I. Élelmiszerek

- Az élelmiszer legfontosabb **létszükségleti** cikkünk;
- Hamisítása minden korban és minden társadalomban **bűncselekménynek** számított (már az 1896. évi XLVI. tc. is foglalkozott vele);
- Napjainkban **nemzetközi méreteket** ölt (hálózatok);
- **Gazdasági kár** (például adócsalás) okozása mellett közvetlen **egészségügyi és élelmiszerbiztonsági kockázatot** jelent a fogyasztó számára.

Élelmiszerhamisítás I.

- Termékek átcímkezése, minőségmegőrzési/fogyaszthatósági idő önkényes meghosszabbítása, termékek illegális átcsomagolása;
- Nem engedélyezett helyen/nem nyilvántartott helyen történő élelmiszer-előállítás/kereskedelem;
- Nem engedélyezett összetevők felhasználása (pl. nem engedélyezett színezék, tartósítószer használata;
Gyakorlatban: pl. paprika vagy fűszerek rákkeltő festékekkel történő hamisítása);
- Eredetvédett termékek hamisítása (pl. pármái sonka, feta sajt);
- Olcsó termék a drága megfelelőjének csomagolásában értékesítve (pl. olcsó étolaj magas minőségű és értékű terméként történő forgalmazása: szójaolaj színezékkel történő kezelés után extra szűz olívaolajként való értékesítése).

Élelmiszerhamisítás II.

- Lejárt alapanyagokból történő élelmiszer-előállítás;
- Nem emberi fogyasztásra szánt hús forgalmazása emberi fogyasztásra;
- Nem biotermék biotermékként való forgalmazása;
- Metanol tartalmú szeszes ital gyártása, forgalmazása;
- A mézgyártáshoz nem használható anyagokból (*pl. cukorszirup, aszkorbinsav, enzimek stb.*) való méznek nevezett termék előállítása, stb.

Illegális tevékenységek elleni küzdelem

Élelmiszerlánc-felügyeleti hatóság (MgSzH)

- Társhatóságokkal együttműködve;
- Hatósági ellenőrzési terv alapján (*meghatározott gyakoriság*);
- Fogyasztói bejelentések alapján;
- Másodlagos élelmiszervizsgálatok;
- Gyanú esetén végez ellenőrzéseket.

Illegális tevékenységek felderítése (illegális előállítás, forgalmazás, hamisítás)

Nyomonkövetési vizsgálat biztosítása révén

Az élelmiszerelőállítás és -forgalmazás teljes területén;

Célja

- Az illegális tevékenységekből származó jövedelmek felderítése;
- A legális tevékenységet végző előállítók, forgalmazók, állampolgárok (fogyasztók) érdekeinek védelme.

Hatósági intézkedések hamisítás esetén

- Forgalomba hozatal, behozatal, vagy kivitel korlátozása vagy megtiltása;
- A termék forgalomból való kivonása, visszahívása, megsemmisítése, ártalmatlanítása;
- A tevékenység végzésének határozott időre, teljesen vagy részlegesen történő felfüggesztése, korlátozása, a működés megtiltása;
- Az újbóli működés feltételhez kötése, a létesítmény engedélyezésének felfüggesztése vagy visszavonása;
- Az újbóli engedélyezés oktatáson való részvételhez, annak igazolásához, illetve vizsgázáshoz kötése.

Szankciók

- Élelmiszer-ellenőrzési bírság;
- Élelmiszerlánc-felügyeleti bírság;
- Eljárási bírság;
- Szabálysértési bírság.

Élelmiszer-hamisítás esetén a **figyelmeztetés**
szankció **nem alkalmazható!**

Büntetőeljárás indítása

- Egyedi azonosító jel meghamisítása;
- Ártalmas közfogyasztási cikkel való visszaélés;
- Rossz minőségű termék forgalomba hozatala;
- Minőség hamis tanúsítása;
- Áru hamis megjelölése;
- A fogyasztó megtévesztése;
- A vásárlók megkárosítása.

2010-ben felderített esetek

- tejporban növényi zsír;
- mézhez hozzáadott idegen cukor;
- porcukor megnevezésű termékekben édesítőszer;
- helytelenül feltüntetett minőségmegőrzési idő;
- baromfihúsból készült húskészítmények hamis címkézése;
- nyilvántartásba vétel nélkül, nem bejelentett módon történő gyártás (*sütőipari termék, ásványvíz*);
- engedély nélkül gyártás (*nyerstej, főtt-füstölt késztermék, nem engedélyezett helyen való vágás útján közfogyasztásra tiltott módon forgalomba hozottnak minősülő élelmiszer előállítás*).

Jogszabályi háttér

- Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló **2008. évi XLVI. törvény** (*Nyilvános adatbázis az élelmiszerláncban történt jogsértésekről*)
- **3/2010. (VII. 5.) VM rendelet** az élelmiszer-előállítással és -forgalmazással kapcsolatos adatszolgáltatásról és nyomonkövethetőségről

II. Növényvédőszeres hamisítása

- Az Európai piacon megközelítően 5–7% a hamisított és az illegálisan forgalmazott növényvédő szerek aránya;
- Ez a be nem fizetett központi bevételek esetében 360–510 millió euró kiesést jelent évente;
- Ráadásul növekvő tendenciát mutat;
- Magyarországon (becslések szerint) a minőségileg kifogásolható készítmények aránya 10 %, a hamisított szereké mintegy 2%;
- A hamisítás mértéke nemzetközi szinten 5-10 %;
- Egyes kelet-európai országokban viszont ez meghaladhatja a 20%-ot is .

Hamisítást elősegítő tényezők

- EU éves növényvédőszer-forgalma több, mint 2 000 milliárd Ft;
- Egy hatóanyag uniós engedélyezése kb. 100 millió Ft;
- 140 ezer hatóanyagból csupán egy kerül engedélyezésre;
- Egy termék kifejlesztése és engedélyeztetése a piacra kerüléséig 10-15 év időt igényel;
- Egy készítmény nemzeti engedélyeztetése további 10-15 millió Ft (+idő);
- A hazai növényvédőszeres és a termésmnövelő anyagok forgalma átlagosan 120 milliárd Ft évente;
- Magasak a termelési költségek, melyből a növényvédelem aránya számottevő.

Az illegális termékek kockázatai

- Egészségügyi hatásuk nem ismert;
- Ismeretlen és kivizsgálatlan szermaradékokat, bomlástermékeket tartalmazhat és veszélyeztetheti a fogyasztók egészségét és a környezetet;
- A kivizsgálatlan szerek mérgeanyagai bekerülhetnek az élelmiszerláncba;
- Károsodhat a megvédendő termék;
- Katasztrófa helyzet is kialakulhat;
- A gyártó nem vállal felelősséget, felhasználásához nem ad valódi szaktanácsot;
- Nem ismert az ellenszer, ha mérgezés következik be.

Hamis készítmények illegális forgalmazásának különböző formái

- „zsebimport” *(a szabad határforgalmat kihasználó, a bejelentési és engedélyezési kötelezettséget elmulasztó behozatal) a felhasznált készítmények közel 5-7%-át jelenti;*
- párhuzamos behozatal/parallel import *(hazai engedélyezésű készítményre való hivatkozással nyit lehetőséget az azonosság és közös eredet követelménye nélkül a külföldi termékek importjára).*

Hatósági ellenőrzések

Növény- és talajvédelmi hatóság (MgSZH NTI)

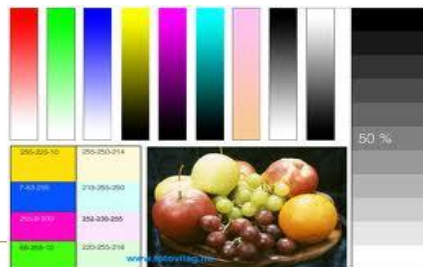
2009-es adatok:

- 3852 vizsgálat a növényvédőszer kis- és nagykereskedőknél;
- 6008 ellenőrzés a növényvédő szert felhasználóknál;
- növényvédőszer-hamisítás, illegális behozatal kapcsán 29 esetben indítottak eljárást, vagy vettek részt szakértőként az eljárásokban.

Új hatósági eszköz

Biomarkerrel ellátott növényvédőszer teszt:

- Hatósági helyszíni ellenőrzéseknél;
- Növényvédőszert felhasználók és forgalmazók körében visszatartó erejű;
- A módszerrel hamis növényvédőszert az idei évben nem mutattak ki.

A hazai forgalomban levő szerek minőségének hatósági vizsgálata

Fejér Megyei MgSzH NTI ,Növényvédőszer-analitikai
Laboratórium, Növényvédőszer-**minőségvizsgáló** részlege,
országos hatáskörrel

- A növényvédőszer fizikai és kémiai tulajdonságait az *engedélyokiratnak megfelelő*ség szempontjából tudja mérni;
- Nem képes azonban a különböző szennyezőanyagok vagy a gyártó cég által elhelyezett markerek (ismeretlen anyagok) kimutatására;
- Új eszközök szükségesek az ismeretlen komponensek azonosítására.

Jogszabályi háttér

- A növényvédőszer forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédőszer csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet;
- Az engedélyezéshez a **készítmény végleg-mintáját és a csomagolás jellemző bélyegeit rögzítő képeket digitális adathordozón** be kell nyújtani a hatóság részére;
- Nyilvános adatbázis létrehozása.

III. Állatgyógyászati készítmények hamisítása

WHO definíció:

Hamis az a gyógyszer, amit szándékosan és csalárd módon megtévesztően jelölnek az azonossága és/vagy az eredete vonatkozásában.

A jogérvényesítés során is ezt a definíciót alkalmazzuk, mivel jelenleg uniós szinten nincs jogszabályban meghatározva a fogalom.

Az elmúlt időszak tapasztalatai

Magyarországon az állatgyógyászati készítmények hamisítása nem volt jelentős.

A néhány felderített esetben sem élelmiszer-termelő állatoknak szánt készítmények voltak az érintettek.

Jogsabályi háttér

Az állatgyógyászati készítményekről szóló
128/2009. (X. 6.) FVM rendelet

- Az állatgyógyszerek forgalomba hozatali engedélyezése során, a kérelmezőnek a **nyomdai végleg-mintát is be kell nyújtania** az MgSzH Központ Állatgyógyászati Termékek Igazgatóságához
- Az MgSzH a továbbiakban az engedélyezett készítmények **használati utasítását, jellemzőinek összefoglalóját, forgalomba hozatali engedélyét és nyilvános értékelő jelentését, ezen túlmenően a címkéjét és a végleg-mintáját is mindenki számára nyilvánossá kell tennie a honlapján.**

Ellenőrzések

Állatgyógyászati Termékek Igazgatósága – MgSzH ÁTI

- GDP (Good Distribution Practice – Helyes Nagykereskedelmi Gyakorlat) inspekciók
- kockázatbecslés alapján célzott raktárkészletek
➡ nagykereskedők, kiskereskedők és állattartó telepek ellenőrzésre

A leggyakoribb, legsúlyosabb szabálytalanságok

- illegális gyártás;
- nem engedélyezett készítmény forgalmazása;
- a forgalomba hozatali engedélyben rögzített szövegtől eltérő szövegezésű, illetve a bontható kiserelési egységhez nem rögzített használati utasítás;
- jogszabályellenes reklámtevékenység.

Esetleírások

- Egy vállalat egy másik által gyártott bolhaírtó nyakörvet hamisította
 - 2009: 2 400 000 forint bírság
- Egy cég a törzskönyvből törölt Otex és Oticat fülcseppeket gyógyszergyártási engedély nélkül gyártotta
 - 2010: 3 000 000 forint bírság

Feladataink

- Az „élelmiszer-hamisítás” fogalma a jogszabályokban nem definiált, ezért szükséges a valódi élelmiszer-hamisítás törvényi tényállásának megteremtése a Büntető Törvénykönyvben.
- Hatékony részvétel a kommunikációs kampány szervezésében:
 - „forró drót” és jogsegélyszolgálat kialakítása,
 - a hatósági szakemberek képzése, oktatása,
 - lakosság tájékoztatása,
 - adatbázisok fejlesztése.

***Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!***